

ország keleti határai felé, és ez új életre keltette a szlovákiai földalatti mozgalmakat. Az ellenállók akciói és a szabotázsselekmények egyre gyakoribbak és vakmerőbbek lettek. A földalatti erők a legélénkebb ellenállás idején 12–15 000 főt számláltak. Szlovák hazafiakon kívül tekintélyes számban csatlakoztak hozzájuk franciák és szovjetek, akik különféle koncentrációs és hadifoglytáborokból szöktek meg, továbbá több más nemzetiségi csoport önkéntesei. A megmaradt szlovákiai közösségből pár ezer harcképes zsidó is közéjük állt, legnagyobb részük munkatáborból szökött meg.⁵⁵ Ahogy a mozgalom szélesedett, a szovjetek és a britek ejtőernyős különítményeket dobtak le szlovák területre azzal a feladattal, hogy segítsenek a harcosok kiképzésében. A zsidómentő akciók támogatására szeptember közepe táján ugyancsak szlovák földre ért egy brit egység négy palesztin ejtőernyőse.⁵⁶ Gyarapította a partizánosztagekat több ezer, a szlovák hadseregből dezertált sorkatona is.

A partizánharc önálló lendületet vett, és arra készítette az akkor Stephan Tiso vezetése alatt álló szlovák kormányt, hogy statáriumot hirdessen (augusztus 11.), és végül Hitlertől kérjen sürgős katonai segítséget a felkelés elfojtásához (augusztus 25.). Augusztus 29-én Gottlob Berger SS-Obergruppenführer parancsnoksága alatt SS-egységek érkeztek Szlovákiába, hogy úrrá legyenek a helyzeten. A felkelés még ezen a napon általánossá vált, miután a felkelők az ellenállási mozgalom központjában, Besztercebányán működő rádióállomásuk útján felszólították a lakosságot, csatlakozzék a németek elleni harchoz. A szlovákiai Wehrmacht főparancsnoki tisztét is betöltő Gottlob Berger⁵⁷ mellett két, a zsidókérdés megoldásában különösképp járatos SS-tiszt is dolgozott: Vitezka (dr. Witiska) SS-Obersturmbannführer, a szlovákiai SIPO és SD főnöke, és az Einsatzgruppe-H parancsnoka, valamint Anton Alois Brunner SS-Hauptsturmführer, az Eichmann-féle zsidólanító osztag egyik vezetője.⁵⁸ Miközben Vitezka egységei a partizánok ellen harcoltak, a két utóbbi elősorban zsidók után kutatott az általuk ellenőrzött területeken.

Besztercebánya október 28-i eleste és a felkelés összeomlása nyomán a zsidóellenes intézkedések baljós fordulatot vettek. A még életben lévő zsidókat Brunner csapatai a Hlinka-gárdisták segítségével összegyűjtötték. Többségüket Seredre szállították, ahonnan több részletben Auschwitzba és más német koncentrációs táborokba szállították őket.⁵⁹ 1944 októbere és 1945 márciusa között kb. 13 500 zsidót deportáltak. Közük volt az a több ezer zsidó is, akiket a németek a felkelés során fogtak el, és ismeretlen számú magyar zsidó menekült.⁶⁰